

ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

на

II-то обикновено Народно Събрание.

(Втора Сесия)

ХСII ЗАСЪДАНИЕ, ЧЕТВЪРТЪКЪ 4 ДЕКЕМВРИЙ 1880 ГОД.

(Подъ председателството на г-на Сукнарова. — Начало въ 1 часъ послѣ пладнѣ.

Председатель: (Звъни.) Ще се чете списъка на депутатитѣ.

Секр. В. Радославовъ: (Чете списъка.) Вчера отсъстваха: Христо Стояновъ, Икономъ попъ Тодоръ, Петръ Гинчевъ, Даскаловъ, Расолковъ, Иосифъ Ковачевъ, Карапетровъ, Петко Горбановъ, Цеко Ванчевъ, Д-ръ Молловъ, Т. Балабановъ, Климентъ Епископъ Браницкий, Атанасъ Храновъ, Стамболовъ, Живковъ, Г. Тишевъ, П. Станчовъ, Анастасъ Кунчевъ, Д-ръ Браделъ, Кирковъ, Д-ръ Антоновъ, Тодоръ Бурмовъ, Иорданъ Тодоровъ, Никола Михайловский, Митрополитъ Григорий, Г. Цанковъ, Драганъ Цанковъ, Начевичъ, Т. Станчевъ, Атанасъ Костовъ, Кжнчо Жевковъ, Д. Бърневъ, В. Поповичъ, Ахмедъ Идризоглу, Михалаки Колони, Симеонъ Митрополитъ Преславский, Г. Болѣвский, Тодоръ Икономовъ, Петръ Черневъ, Иванчо Стояновъ, Илия Цановъ, Никола Стойчевъ, Д-ръ Беронъ, Тома Кърджиевъ, Калчо Симеоновъ, Стоилъ Поповъ.

Председатель: Отъ 172 депутати 42 заедно съ касиранитѣ отсъствуватъ 130 присѣдствуватъ, повече отъ половината и засѣданието се отваря. Ще се чете 88-й протоколъ

Секр. Бръснаровъ: (Чете 88-й протоколъ.)

Председатель: Има ли нѣкой да забѣлѣжи върху четений протоколъ. (Нѣма). Значи приетъ. Ще се прочете едно прошение отъ г-на Тихчева, съ което иска да му се даде отпускъ.

Секр. В. Радославовъ: (Чете:) До господина председателя на Народното Събрание. Отъ Силистренский представитель Маринъ Д. Тихчевъ.

Прошение:

„Отъ писма, които приехъ днесъ отъ градъ Търново, се научихъ, че обстоятелствата, при които оставихъ семейството си, така на скоро дошло въ тоя градъ, безъ да се свикне съ новитѣ условия на мѣстото, — грозятъ да причинатъ лоши слѣдствия, ако на скоро не се завърна между него; за това моля Нар. Събрание да ми даде отпускъ до края на тѣзи сесия отъ II-то обикновено Нар. Събрание, на което ще остана крайно признателенъ.

Г. София 4. Дек. 1880 г.

М. Д. Тихчевъ.

Стамболовъ: Менѣ ми се струва, че г-нъ Тихчевъ може да потърпи и да не бърза. Всичкитѣ хора

иматъ семейство; но той, като вижда, че сега е хубаво времето и вижда примѣрътъ отъ другитѣ, иска му се да си замине у дома. Предлагамъ да се остави това прошение безъ послѣдствие.

Предсѣдатель: Приема ли Н. Събрание да се даде на г. Тихчева исканіиѣтъ отпускъ? Който приема да си дигне ржката. (Меншество.) Значи неприема се.—Ще се прочете едно заявление отъ г-на Калча Симеонова.

Секр. В. Радославовъ: (Чете заявлението отъ Калча Симеонова.) До г-на предсѣдателя на Нар. Събрание. Отъ габровския депутатъ Калча Симеонова.

Заявление:

Слѣдъ распуca на 5 минути на 28 Ноемврий, когато излизахъ изъ залата на Нар. Събрание, чухъ шумъ и викъ „убийство, убийство“ къмъ края на залата, гдѣто, като отидохъ видѣхъ, че г. Стамболовъ подпредсѣдателя на Събранието, Георгій Момчовъ, Калчо Пасковъ, и други влѣчаха г-на Горбанова на вѣнѣ отъ залата на засѣданието, а той искаше да се отърве отъ ржцѣтъ имъ, азъ искахъ да ги расправа по единъ миролюбивъ начинъ, въ което и сполучихъ, но когато г-нѣ Горбановъ се избави отъ ржцѣтъ имъ, тѣзи сжщитѣ г-да, къмъ които се прибавиха Минко Радославовъ и Петъръ Станчовъ, повлѣкоха ме и сжщевременно бияха, мушкаха и деряха до таквази степенъ, щото азъ паднахъ въ безчувствие. До колко сж ме били не помня, но благодарение на подполковникъ Поповъ, който ме бѣше избавилъ отъ навѣрна смъртъ едвамъ дойдохъ въ себе си въ залата на бюрото, гдѣто бѣше ме отвелъ тоя господинъ. Като излагамъ тѣзи фактове предъ почитаемото Нар. Събрание, азъ го моля въ името на правдата и съгласно 95 и 96 членове отъ Конституцията да рѣши, щото горѣказанитѣ лица да се дадатъ подъ сждъ по скоро, щото по този начинъ да се гарантира животътъ на депутатитѣ въ сваящия храмъ на Нар. Събрание и да ми се даде приличното удовлетворение.

Рѣшението, което Нар. Събрание постанови, моля да ми се съобщи най кжсно въ два дни отъ днесъ, отъ което ще разберж да ли ще е възможно и безопасно да слѣдвамъ депутатската си длжжностъ и за напредъ въ Нар. Събрание, или не.

София 1-й Декемврий 1880 г.

Съ почитание К. Симеоновъ.

П. Станчовъ: Съжалѣвамъ наистина, че стана единъ такъвъ случай, гдѣто единъ отъ нашиѣ събратия се оскърби по предизвикване на други нѣкой събратъ тоже нашъ и вслѣдствие на това днесъ той се отнася съ прошение до Нар. Събрание и иска удовлетворение. Азъ не знамъ какво можемъ да му дадемъ освѣнъ това, което му се вече даде. (Веселостъ). Друго, което може да му се даде е да остане прощението му безъ послѣдствие и той ако иска да защищава интереситѣ на своитѣ 10.000 души избиратели или, ако

не, то остава на него да дава отчетъ на тѣхъ за своето повѣдение, както въ Камарата, така и на вѣнѣ. Съжалѣвамъ, че въ прощението се споменува моето скромно име при всичко, че азъ бѣхъ хладнокрѣвенъ и искахъ да го извадимъ на вѣнѣ по миролюбивъ начинъ, като му направихъ услуга братска; защото, ако бѣха се забравили нѣкои, кой знае какво щѣше да стане. Той казва, че съмъ билъ отъ страсти увлеченъ въ онова, което предизвика г-нѣ Горбановъ. Само благодарение на тѣзи лица, които той спомена въ прощението си, тѣ му показаха приятелски и братски чувства и челоуѣчески както трѣба, като го искарахме отъ залата вѣнѣ за да не стане по голѣмъ скандалъ. За туй да остане неговото прошение просто безъ послѣдствие. И ако Нар. Събрание желае, да му съобщимъ, че го избличаваме едногласно.

Предсѣд.: Приема ли Нар. Събрание да се пристъпи споредъ предложението на г-на П. Станчова? (Приема.) Който не приема да си дигне ржката. (Двама дигнаха). На дневний редъ послѣ това слѣдва законопроектъ за извънреднитѣ заплати на чиновницѣтъ. Моля г-на докладчика да заеме мѣстото си.

Илия Цановъ: Докладчикъ на комиссията бѣше г. Храновъ, но той е боленъ и отсъства. Отъ друга страна и г-на М-ра го нѣма, за това не зная, да ли може да се докладва. Азъ бихъ приелъ да докладвамъ като членъ на тая комиссия, но като нѣма г-на М-ра не зная какъ да направимъ.

Стамболовъ: Ако отсъства М-рътъ, значи каквото направимъ, той ще бѣде съгласенъ. Ако не щѣше да се съгласи, то той щѣше да дойде и да защищава своя проектъ. Но като го нѣма, ние ще си слѣдваме работата. Защото това е негова работа да дойде на мѣстото си, а ние да глѣдаме своята работа.

Доклад. И. Цановъ: Като не бѣхъ назначенъ за докладчикъ, то позволете ми да не казвамъ друго нищо, но да пристѣпимъ до четението на законопроекта, като ще се постарая да искажа промѣненіята направени отъ комиссията.

Предсѣд.: Какъ желае Нар. Събрание: членъ по членъ ли да се чете, или исцѣло, а послѣ членъ по членъ? (Гласове: членъ по членъ). Добрѣ.

Доклад.: (Чете):

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за

- а) извънреднитѣ заплати на чиновницѣтъ;
- б) за распусътъ имъ; в) за послужнитѣ имъ списъци; и г) за дисциплинарното имъ наказание и уволнение отъ служба.

Соколовъ: „За извънредни заплати на чиновницѣтъ“, да ли се разумѣватъ и военнитѣ чиновници или само цивилнитѣ?

Доклад: „Извънреднитѣ заплати на чиновницитѣ“ — щомъ не става исключение, азъ мисля, че тука въпросътъ е излишенъ.

Соколовъ: Ако се подразумѣватъ и военнитѣ, азъ съмъ удовлетворенъ.

Грънчаровъ: Сега излиза, че пакъ г-нъ М-ръ трѣба да е тука. Ние искаме да знаемъ само, на кои чиновници се отнася това: само за цивилнитѣ, или и до военнитѣ. Това трѣба да обясни или комиссията или г-нъ М-ръ. Защото трѣба това да знаемъ.

В. Радославовъ: Тука се разбиратъ всички чиновници. Тука нѣма распределение и не е казано до гражданскитѣ или военни, но въобще за чиновницитѣ се говори. Ако би станало нѣкое распореджане, тогава можеше да се съмняваме. Но тука се прави законъ за чиновницитѣ.

Предсѣдатель: Желаетъ ли нѣкой да говори върху заглавието? (Нѣма). Който не приема заглавието споредъ законопроекта, съ измѣнението само вмѣсто „законопроектъ“ — „законъ“ да си дигне ржката. (Никой). Приема се.

Докладчикъ: (Чете).

I. Извънреднитѣ заплати на чиновницитѣ.

Чл. 1. Чиновницитѣ на Княжеството се назначаватъ споредъ общитѣ закони и особнитѣ правилници на учрежденията съ платата показана въ приетитѣ щати.

Така е въ проекта. Комиссията като имаше предъ видъ, че у насъ нѣма никакви такива закони утвърдени, или видени поне отъ Нар. Събрание за учрежденията, намѣри за нужно да исхвърли тая фраза и да редактира тъй: „чиновницитѣ на Княжеството се назначаватъ съгласно ст. 65—66 и 164 на Конституцията, съ плата, показана въ приетитѣ щати“.

Предсѣд. Желаетъ ли нѣкой да говори?

П. Станчовъ: Желателно би било да се прочете още веднажъ поправката.

Доклад: (Чете я).

Расолковъ: Тука се казва: „общитѣ закони и особнитѣ правилници на учрежденията“. — Желателно е да бжде Министрътъ тука и да каже какво се е имало предъ видъ съ тѣзи общи закони и съ тѣзи особни правилници? Може би да има нѣкои приготвени правилници, за които ний не знаемъ, и желателно е, да ги знаемъ.

Наумовъ: Да се почака за 5—6 минути.

Предсѣд. Нар. Събрание рѣши безъ г. М-ра да се разглѣдва. Ние сега правимъ законъ. Ако нѣкой знае, че съществуватъ нѣкои правилници, може да каже, а което не съществува не трѣба да предвиждаме.

В. Радославовъ: Въ проекта чл. 1, не виж-

дамъ да е показано нѣщо такова, което да дава съмнѣние и да го промѣнимъ споредъ Конституцията. Тука е казано тъй: (Чете споредъ проекта). Такива правилници могатъ да съществуватъ или не; за това, мисля, че не е вредително, ако се приеме както въ проекта. Най добръ е да си остане тъй както е тука, защото не виждамъ нищо което да вреди.

Недѣлковичъ: Азъ мисля, че подъ „общи закони“ се разбира Конституцията. Г-нъ Докладчикъ наведе три члена отъ Конституцията и каза, че чиновницитѣ ще се назначаватъ споредъ щата. То азъ подъ общий законъ разумѣвамъ Конституцията, която е основа на всичкитѣ други закони.

Грънчаровъ: Азъ разбирамъ този членъ така щото подъ „общитѣ закони“, Конституцията се подразумѣва. А колкото за „особени правилници“, то всѣко Министерство си има такива за своето вѣдомство, и тѣ бѣха направени преди нѣколко време. Въ нихъ се просто опредѣляватъ длъжността на всѣкий чиновникъ, времето на занятието, отношенията къмъ по горнитѣ лица, както и отъ по долнитѣ къмъ по горнитѣ чиновници и много други подробности, които не могатъ да влѣзатъ въ единъ общъ законъ за чиновницитѣ. Азъ мисля, че М-рътъ, като е турилъ въ този членъ за правилницитѣ, ималъ е предъ видъ такива, които съществуватъ по всичкитѣ М-ва. По тѣзи правилници се опредѣля вътрѣшния редъ на едно учреждение и въ тѣхъ е показано за всичкитѣ длъжности и обязанности на всѣкий чиновникъ и отношенията между тѣхъ. Ако сега Нар. Събрание приеме щото единъ чиновникъ като се назначава на служба, да е задълженъ да се ръководи по тѣзи правилници, трѣба да остане тая фраза тука — „особени правилници на учрежденията“.

М-ръ Цанковъ: Подъ „общи закони“ не се разбира само Конституцията; разбиратъ се и други закони, а „правилници“ гдѣто е казано, то е за онѣзи, които сж тоже закони и които минаватъ презъ Нар. Събрание. Колкото за общи закони, то не само Конституцията, но има и други общи закони. Видѣхме толкова други закони, въ които се споменува за чиновницитѣ и какви заплати ще иматъ; а „правилници“ разбира се за ония, които ще минатъ презъ Нар. Събрание.

Докладчикъ: Нар. Събрание може да приема онова, което намира за по сходно. Но комиссията като исхвърли фразата тука, тя се ръководеше отъ туй като мислене, че Нар. Събрание не може да подвъргне чиновницитѣ въ Княжеството да се повиноватъ на нѣкои закони или правилници, които още Нар. Събрание не ги е приело и утвърдило. Пакъ остана Нар. Събрание подиръ тѣзи тълкования да

рѣши както мисли за по добръ. Комиссията нѣма нищо противъ това.

Расолковъ: Азъ съмъ на мнѣние да си остане чл. 1-й както е въ проекта. Защото тука, може би, г. М-ръ има правилници, по които се ръководи и по които назначава чиновници. Това е твърдѣ важно нѣщо, по кой начинъ да се назначаватъ чиновниците. Прочее може би Министерството е приготвило тѣзи правилници да ги внесе въ камарата и за това да се остави члена както е въ проекта.

Председателъ: Давамъ на гласуване. Който не приема този членъ както е въ проекта да си дигне ръката. (Менѣство). Значи прието.

Докладъ: (Чете).

Чл. 2. Никой не може да има двѣ или повече правителствени служби въ едно и сѣщото време, освѣнъ, ако да замѣства нѣкого привременно, и то по сѣщото вѣдомство.

Комиссията измѣни този членъ така: „Освѣнъ ако да изпълнява привременно вакантна длѣжностъ и то по сѣщото вѣдомство“.

М-ръ Цанковъ: „Вакантна“ не може да се каже, защото „вакантна“ е когато чиновникътъ е отчисленъ или умрѣлъ или оставилъ службата. Но ако Министерството му даде отпускъ или му покаже друга работа за нѣколко време, то може да го замѣства другъ. За това не може да се каже „вакантна“ — но трѣба „замѣства“ да се каже.

Докладъ: Слѣдъ тѣлкованието на г. М-ра комиссията оттегля измѣнението си.

Ненко Храновъ: (Чете чл. 2.) „Никой не може да има двѣ или повече правителствени служби“ — но ние знаемъ, че има доста чиновници, които изпълняватъ по двѣ служби.

Предсѣдъ: Законътъ се прави за напредъ.

А. Храновъ: И за напредъ ще има такива.

Председателъ: Ние правимъ законъ за напредъ; за това не трѣба да говоримъ за миналото.

Свящ. Радевъ: Това, което желае г-нъ Ненко Храновъ, ще види по надолу, за това да не бърза.

Предсѣдъ: Който не приема членъ 2, както е въ законопроекта, да си дигни ръката? (Приема се.)

Докладчикъ: (Чете):

Чл. 3 Всѣкий чиновникъ получава само една щатна плата, и то споредъ смисъла на указа, отъ деня за назначението, или встъпванието му на служба, до деня за предаванието длѣжността.

Ненко Храновъ: Нѣма да говоря нищо, само ще кажа да се рѣче: „отъ деньтъ на встъпванието на служба“, а не „отъ деньтъ на назначението му.“

М-ръ Цанковъ: Истина има служби въ които чиновника приема заплатата отъ когато е назначенъ, а има сѣщо и такива за които чиновника взема заплатата отъ встъпванието му на служба. Ще назна-

чимъ, наприкладъ, единъ посланикъ, но него може правителството да го държи т. е. днесъ да го назначи, а да го държи 2—3 мѣсеца тука, споредъ политически обстоятелства. Слѣдователно не може да се каже „отъ деньтъ на встъпванието му на служба“, ако го правителството задържа, той самъ не е кривъ, че не отива на мѣстото си, за това е казано тука тѣй. А въ указътъ се казва именно за единъ чиновникъ ще ли получи платата си отъ деньтъ, на назначението му; а за други се казва отъ деньтъ, когато отиди на мѣстото. Това се показва въ указитѣ.

Предсѣдъ: Който не приема чл. 3 както се чете, да си дигне ръката? (Приема се.)

Докладчикъ: (Чете.)

Чл. 4. Ако би нѣкой чиновникъ да се назначи и въ нѣкоя комисия, за която не е предвиденъ особенъ щатъ, въ такъвъ случай той покрай платата си получава и едно възнаграждение въ размѣръ на $\frac{1}{3}$ отъ платата му за цѣлото време, докѣ трае комисията.

Тука комисията има малка поправка: „Ако би нѣкой чиновникъ да се назначи и въ нѣкоя комисия“ — прибави: „не по сѣщото вѣдомство въ което служи“, защото ако е въ онова вѣдомства гдѣто служи назначенъ, нѣма да получи нищо.

М-ръ Цанковъ: За притурката на комисията нѣма какво да кажа, намирамъ я за твърдѣ умѣстна.

Е. Гешовъ: Г-да, преди да се издаде този законъ, азъ дадохъ едно предложение именно за представителитѣ — чиновници.

Предсѣдъ: Това предложение можете послѣ да го направите. Сега се говори върху чл. 4.

Е. Гешовъ: Дадохъ предложение, че всѣкий чиновникъ когато е въ събранието нѣма да получава и чиновническа плата. Г-нъ М-ръ тогава каза, че такъвъ законъ ще се предложи. Ето сега въ 4 чл. му е сгодено мѣстото, гдѣто е казано, че „получава едно възнаграждение въ размѣръ $\frac{1}{3}$ отъ платата му за цѣло време докѣ трае комисията.“ Защо да нѣма сѣщото това и за депутатитѣ? азъ настоявамъ на предложението си.

Предсѣдъ: Това е особено предложение и послѣ вотиранieto на този членъ може да се разиска особено. Тука се говори за друго.

Ер. Гешовъ: Азъ мисля, че стои въ протоколитѣ гдѣто каза г. Министръ, че моето предложение ще се вмѣсти въ този законъ.

Дюнмеджиевъ: Азъ искамъ да разберъ, чиновниците, когато се назначаватъ по друга служба, иматъ ли тогава възнаграждение или тѣ сѣ длѣжни да работятъ, че било въ своята или въ друга? Азъ мисля, че тѣ сѣ длѣжни да работатъ било тамъ било на друго мѣсто.

М-ръ Каравеловъ: Щомъ чиновникътъ изпълнява една длѣжностъ, той трѣба да получи една пла-

та, а не двѣ. Напр. ние мислимъ да направимъ една законодателна комиссия; въ нея може би ще влѣзатъ членове отъ кассацията или отъ други Министерства, които ще работятъ въ извънредно време, за което иматъ право да получатъ една опредѣлена плата. Защото щомъ запретите да не имъ се дава такава плата, тогава ни единъ отъ съднитѣ не ще се съгласи да пише законопроекти. Слѣдователно, когато върши нѣкоя извънредна работа, тогава чиновникътъ ще получи възнаграждение.

М-ръ Цанковъ: Азъ ще притуря още единъ примѣръ: г. Бурмовъ бѣше членъ отъ вакуфската комиссия. Подиръ се случи, че М-рътъ на Правосъдieto го назначи членъ на кассацията. Слѣдователно той се оттегли отъ комиссията. Но Министерството на Външнитѣ работи видѣ, че ако се тури на неговото мѣсто другъ не е възможно, защото той изучи вече въпроса; а другъ да назначимъ работата ще куца. За това той си остана и въ комиссията за да изпълнява длъжността и тамо, но безъ да получава, разбира се, и за това плата, а само съ едно възнаграждение за труда му.

М. Радославовъ: Азъ мисля, че чиновникъ и депутатъ сж двѣ съвършенно различни нѣща. За това ще възразя на г. Ер. Гешова, че той да остави своето предложение до тогазъ, до когато се внесе избирателния законъ, тамъ му е мѣстото.

Предсѣд.: Това е особено предложение, мисля, че ще му дойде реда въ избир. законъ.

Ер. Гешовъ: Желая когато му дойде време да не се заминне, защото става 30 деня стои.

Дюкмеджиевъ: Тогава азъ съмъ съгласенъ съ г-на Министра който каза, че само когато въ свободното си време, вечеръ или нощъ, желае да послужи съ своята работа, ще получи единъ чиновникъ възнаграждение. Но тука това не стои тъй ясно. (Чете). По добръ да се каже: „ако би нѣкой чиновникъ се назначи въ нѣкоя комиссия въ своето праздно време, тогава може да вземе и двѣ плати.

М-ръ Цанковъ: Никога правителството не позволява своитѣ подчинени чиновници да туря въ комиссии, за което тѣ не би имали време. Предполага се всѣкога въ онова време ще се назначава, когато има свободно време.

Предсѣд.: Понеже г. Министръ се съгласи съ редакцията на комиссията, давамъ на гласоподаване. Който не приема членъ 4 съ прибавката на комиссията, да си дигни ръката? (Приема се).

Доклад.: (Чете:)

Чл. 5. Подобно възнаграждение има право да получи и всѣко длъжностно лице, на което Министерскитѣ Свѣтъ е призналъ извънредний трудъ по службата или отличieto му въ извършването нѣкое особено послание.

Комиссията като имаше предъ видъ, че всѣкий

чиновникъ е длъженъ да изпълнява своята обязанность, намѣри за по цѣлеходно да се исхвърли „извънредний трудъ по службата“; и бѣше оставено само: „на което Министерскитѣ Свѣтъ е призналъ отличieto му въ извършването нѣкое особено послание“. Когато е въ своята служба чиновникътъ и е направилъ „извънреденъ трудъ“, то за това той има плата. За това рѣши комиссията да се исхвърлятъ думитѣ: „извънреденъ трудъ“.

М-ръ Цанковъ: Приемамъ както казва комиссията.

В. Радославовъ: Азъ не искамъ много да говоря, ще напомня само на Нар. Събрание за съдържанието на този членъ. Тука се говори за възнаграждение. Но азъ мисля, че възнаграждение не трѣба да се дава на никой чиновникъ. Той получава за това достаточна плата. Нека всички помислимъ трѣба ли да се дава възнаграждение. Споредъ мене този членъ е излишенъ и трѣба да се махне.

Доклад.: Комиссията отъ тѣзи точки зрѣния исхвърли думитѣ: „извънредний трудъ по службата“ и остави само „отличие въ извършването нѣкои особенни послания“ както г. М-ръ Цанковъ каза — че единъ чиновникъ, който служи, е обязанъ да изпълнява своята длъжностъ. Но ако му се възлага нѣкоя служба въ това време, по друго вѣдомство, съ това той ще направи извънредни разноси и слѣдователно трѣба да се удовлетвори свѣрхъ платата.

М-ръ Цанковъ: Цѣльта не е друга освѣнтая. Въ другитѣ царства има декорации, а у насъ ги нѣма. За това е туренъ този членъ. Въ другитѣ правителства даватъ такива декорации по представление на нѣкои празници. Ние нѣмаме декорации, поставяме този членъ, за да се възнаграждава съ пари чиновника за отличие.

В. Радославовъ: Да ли декорация трѣба да се дава или възнаграждение, е нѣщо, което не можемъ да опредѣлимъ, нѣщо, което не е въ нашата сила. Може другадъ по Европа да има каквито ще декорации, но азъ казвамъ, че на чиновници, които приематъ заплата, тѣ сж съ нея доволни и не трѣба да имъ се дава особено възнаграждение. Г-нъ М-ръ каза, че декорация и възнаграждение, е все едно. А декорациитѣ сж у насъ възбранени, защо да даваме възнаграждение. Азъ обаче настоявамъ, че това нѣщо е излишно и да се махне този членъ.

Пановъ: Мисля, че подиръ думитѣ на Г-на Министра едва ли остава да разсуждаваме върху този членъ. Въ други царства каза, че има за особенни заслуги декорации, то ще каже за отличие. Ние понеже нѣмаме да даваме декорации, то да даваме пари. Мемъ ми струва, че това е сжщето и

по чувствително за народа да даваме пари. Това е едно извънредно нѣщо, което е запретино отъ Конституцията. Заради това заличаването на г-на В. Радославова е умѣстно, че не трѣба този членъ да стои тукъ.

Стамболовъ: Менѣ ми се струва, че обясненията на г. Министра не сж съгласни съ духа на законътъ, а въ сжщо време обяснението на г. Панова, който мисли, че това било противъ Конституцията, тоже не е истина. Единъ чловѣкъ напр. има единъ слуга, пазари го за 1000 гроша, сѣтнѣ му казва: ако работишъ хубаво, ще ти дамъ бакшишъ. Слугата изпълнява добръ своитѣ длѣжности, и най сѣтнѣ господарьтъ го награждава съ 100 или 200 гроша по нагорѣ. Защо да нѣма такъвъ единъ стимулъ? Това ще бѣде едно подбуждение, щото всѣкий ще глѣда да изпълнява длѣжността си съ усърдие. Други обяснения не можтъ да се даватъ.

Грънчаровъ: Това възнаграждение азъ го не намирамъ за нужно; защото може да се случи да се награди и она, който не заслужава. Единъ чиновникъ, който е изпълнявалъ съвѣстно длѣжността и който най послѣ се отличилъ по изпълнението на неговата обязанность, достаточна е за него това само, когато правителството е убѣдено за неговата способностъ, или ако правителството презъ печата да изрази, че отъ еди-кой чиновникъ правителството е благодарно, че изпълнява съвѣстно длѣжността си. Отъ това отличие по голѣма награда не може да бѣде за единъ чиновникъ. (Гласове: Добръ, съгласни).

Свящ. Драгановъ: Азъ не зная, да ли чрезъ печата или по другъ начинъ трѣба да се изрази признанието, но азъ мисля, че всѣкий чиновникъ е длѣженъ да изпълнява своята длѣжностъ, и до колкото може да се старае; а за неговитѣ сърдечни старания при изпълнение на службата, може правителството да го възвиси отъ единъ постъ на другъ по голѣмъ. Това е единичко възнаграждение за него, а не въ пари, което сжщо значи, както и декорации или да го публикува чрезъ печата; защото всѣкий е обязанъ, да изпълнява длѣжността си съ вѣстно и да се труди колкото е възможно.

Баларевъ: Тѣзи г-да, които говориха, че трѣба да се изхвърли да се даватъ заплати за отличие, азъ съмъ съгласенъ съ това; защото, ако се отличи единъ чиновникъ, то той може да се подигне на по голѣмъ постъ, или да му се искаже признателностъ. Това е много по голѣма награда, отъ колкото да му се дадатъ франкове. За това съмъ съгласенъ, да се отхвърли този членъ.

Свящ. Радевъ: Азъ не зная, защо нѣкои г-да настояватъ да се махне този членъ, когато комисията вижда за добръ да се махнатъ само тѣзи думи „извънреденъ трудъ по служба“. Това азъ го

намирамъ за добръ; но друго е, ако нѣкой се отличи въ нѣкое особено послание вънъ отъ границитѣ, тогава го разбирамъ да му се дава възнаграждение.

Райчо Поповъ: Азъ виждамъ, че тука се появяватъ разни препирни за онзи чиновникъ, който бѣше заслужилъ, или се отличилъ, да се възнагради. Азъ не зная, до колко е справедливо това, когато единъ чиновникъ, какъвто и да е, трѣба да се труди на своята длѣжностъ и да се показва отъ день на день по достоенъ и по способенъ на длѣлата си. Но на единъ такъвъ за който се говори въ този членъ да се възнагради, то ако е искренъ патриотинъ, той ще се задоволи, ако чрезъ Държавния Вѣстникъ се публикува, че еди-кое лице по службата си се е отличило. Това му е достаточна възнаграждение. За това азъ съмъ на мнѣние, че този членъ е излишенъ и не трѣба да стои тука.

Д-ръ Молловъ: Повечето г-да, които говориха върху този членъ, не му разбиратъ добръ истинний смислъ. Единъ говори за едно, а другъ за друго. Азъ съмъ на пълно съгласенъ съ комисията, която го направила така: „ако единъ чиновникъ извърши едно особено послание да му се даде едно възнаграждение“. Представете си, г-да, че въ една частъ на отечеството ни е станало едно волнение и се проважда единъ чиновникъ, който съ извънредни старания дору и опасностъ за живота си успѣе да го погаси. Съ това той прави една голѣма полза на мѣстното население и на държавата и въ такъвъ случай, струва ми се, е твърдѣ малко да му се благодари чрезъ Държ. Вѣстникъ. Той отива тамъ, и освѣнъ харчени пари, прави такива старания, които другъ не е кадъръ и не може да ги направи. За това трѣба на такъвъ единъ чловѣкъ да му се даде едно материално възнаграждение; и за това трѣба да остане и този членъ. Патриотизмъ е наистина добро нѣщо, и не е патриотинъ онзи, който изпълнява само длѣжността си, безъ особно самоотвержение. Между патриотизмътъ на едного и патриотизмътъ на другиго може да има голѣма разлика, защото това не може да се тегли съ теглилка. Това е нѣщо, което принадлежи като едно качество на чловѣка. За туй, ако е направилъ той нѣкои извънредни услуги, трѣба да се възнаградятъ такива. Едно обявление чрезъ Държ. Вѣстникъ, или чрезъ писмо, никакъ не ще е достаточна възнаграждение за такива патриоти. Ако благодаримъ на нѣкого съ писмо, а той се нуждае отъ помощъ или остава гладенъ, може ли въ този случай това възнаграждение да бѣде умѣстно. Да рѣчемъ нѣкой стражарь, който има твърдѣ малка заплата, ще ли осѣти нѣщо, ако за неговитѣ извънредни заслуги получи една благодарностъ или похвала? За това азъ съмъ на мнѣ-

ние да се остави членътъ, както го е редактирала комиссията.

В. Радославовъ: Обичай става въ Камарата да се говори не размислено: „не разбирате“. Заради туй не ми е чудно, гдѣто г-нъ д-ръ Молловъ каза, че отъ всичкитѣ г-да предговоривши никой не е разбиралъ членътъ. До колко е това право, г-да представителитѣ може да разбератъ безъ да имъ казвамъ. Не искамъ да говоря по пространно върху този членъ, защото той е толкова ясенъ, щото при всичко гдѣто каза г-нъ д-ръ Молловъ, че Г-да предговорившиятъ не можали да го разбератъ, азъ мога да кажа, че го разбирамъ. Ако единъ чиновникъ заслужва и министерството признава извънредний му трудъ, то тогава защо да туряме членътъ, че трѣба да даваме възнаграждение. Азъ пакъ казвамъ, г-да, че много повече възнаграждение ще взиматъ онѣзи, които иматъ благоволенieto на правителството, а не онѣзи, които сж заслужили. Ако има извънредни заслуги, Събранието може да ги признае и да му даде каквото ще. Моето мнѣние е да се махне този членъ. (Гласове: съгласни!)

Председателъ: Има 6 души записани. Желаетъ ли Н. С. да се говори? (Не желае.) Който желае да си дигне ржката. (Никой.) Тогава давамъ на гласоподаване. Приема ли Н. Събрание да остане този членъ въ закона? (Не приема.) Който не приема да остане този членъ въ закона да си дигне ржката. (Висшегласие.) Не се приема.

Докладчикъ: (Чете:)

Чл. 6. Всѣкий заслужившии чиновникъ, ако би по нѣкоя причина да се закрие службата му, има право да получава прежната си плата до онова време, докѣтъ се повика на друга съответствующа служба, но не по дълго отъ три мѣсеца, слѣдъ истичанието на които това право си губи силата.

Комиссията не е направила никакви измѣнения.

Ненко Храновъ: Споредъ мене този членъ никакъ си нѣма мѣстото. Ако 3 мѣсеци единъ остане празенъ, да му се дава плата и единъ мѣсець да има ваканция ставатъ 4 мѣсеци, 2 мѣсеци да бѣде представителъ, ставатъ 6 и единъ мѣсець празници, ставатъ 7 мѣсеци. Ако чиновника е добъръ и ако е заслужилъ, той нѣма да остане безъ служба, но ще го назначатъ на по голѣма служба и тамъ ще си вземе своята заплата.

Дюкмеджиевъ: Г-нъ предговорившии каза нѣщо, което не зная до колко е умѣстно, но той има до нѣйдѣ право. Обаче тука не се казва за чиновникъ, който е билъ добъръ, защото тогазъ нѣма нищо да загуби, ако се закрие службата му по нѣкоя причина, а не че е виноватъ за да го испадятъ. Ако е виноватъ, то не трѣба да му се плаща; но може да се случи щото и най добрия чиновникъ да остане безъ служба, ко-

гато му се закрие службата, защото не може веднага да се извади другъ нѣкой и да се намѣсти той. Ние трѣба да вардимъ добритѣ чиновници и заради това предложението е твърдѣ умѣстно, но азъ мисля, че за единъ такъвъ добъръ чиновникъ въ течение на единъ мѣсець, ще може да се намѣри друга служба. Заради това предлагамъ да не бѣде три мѣсеца, но да бѣде единъ мѣсець.

Д-ръ Антоновъ: Азъ не разбирамъ, ако заслужва чиновника, защо да му се дава три мѣсеца преди да се настани на друга служба. Защо да се оставя добъръ чиновникъ три мѣсеца безъ занимание? Трѣба да се глѣда по скоро да се настани на друга служба, иначе е несправедливо.

Симидовъ: (Чете чл. 5.) Всѣкий чиновникъ, ако му се закрие службата, то ми се струва, че този членъ не трѣба да се употребява за тѣзи чиновници, които неотговарятъ на назначението си. Ако е добъръ чиновникъ, то той нѣма да остане 3 мѣсеца безъ работа, ако се закрие неговата служба. Слѣдователно нѣма нужда да му се плаща 3 мѣсеца и азъ казвамъ, че единъ мѣсець трѣба да му се дава и ако е добъръ, правителството ще му намѣри служба.

П. Станчевъ: (Началото не се чуе.) Предполагете си, че се отваря война между България и Турция. Ние имаме въ Цариградъ единъ агентинъ, който ще се върне въ България. (Гласове: това е примѣръ), той дохожда и до като трае недоразумѣнието между двѣтъ правителства, агентина не изпълнява своята длѣжностъ въ Цариградъ, и слѣдователно неговата длѣжностъ случайно се упразднява. Тогава, дали да оставимъ безъ заплата този челоуѣкъ? Именно за такива случаи е предвидено това. (Гласове: не!) Послѣ, ако на единъ чиновникъ се упраздни мѣстото по непредвидени причини, до когато се нареди на друга служба, то тоя членъ дава на такива чиновници гаранция, че високопоставенитѣ лица не могатъ да играятъ както щѣтъ съ чиновницитѣ; защото, ако и да останатъ безъ служба, тѣ се задѣлжаватъ да имъ даватъ заплата. Това е една гаранция за по долнитѣ чиновници. За това азъ предлагамъ члена както си е.

Лазаръ Дуковъ: Азъ не съмъ съгласенъ да оставимъ този членъ както си е испѣло, защото има и други примѣри. Тука се казва, че ще му се дава три мѣсеца заплата. Но знаемъ, че е имало губернатори, които влѣзоха въ други комисии, когато се упраздниха тѣхнитѣ мѣста, или станяха префекти. Така сжщо и единъ чиновникъ може да се назначи на друго мѣсто, и ако не се назначи, то ние му даваме толкова висока плата, щото да може да се поддържа, ако сѣди нѣкои мѣсець празенъ. За това азъ не разбирамъ защо, да имъ даваме за 3 мѣсеца сжщата заплата, и настоявамъ да се изхвърли този членъ.

Калчо Пасновъ: Азъ има да отговоря на г-на Станчова, който наведе за примѣръ консулитѣ и каза, че въ случай, ако се закрие службата да му се плаща още 3 мѣсеца послѣ. Азъ не мож да се съглася съ това; защото, ако е билъ въ службата си добръ, и ако му се закрие службата, то въ сжщото време има много добри хора, които не сж на служба и за тѣхъ никой не се грижи. Когато по нещастие се закрива службата му, то зацо да му се плаща послѣ 3 мѣсеца! По моето мнѣние азъ бихъ казалъ, да се не плаща на чиновницитѣ никакъ, но най послѣ може да се приеме, за единъ мѣсець да имъ се плаща.

Расолновъ: Азъ не намирамъ въ този членъ причина за страхъ, че нѣкои чиновникъ за една година щѣлъ да получава 7 мѣсеци заплата безъ да работи нѣщо. Азъ виждамъ двѣ нѣща въ този членъ, които, ако ги прочетемъ съ внимание, може да се разбере твърдѣ лесно. Тука се говори за чиновницитѣ, на които службитѣ сж унищожени и тѣ оставатъ безъ работа. Може такъвъ чиновникъ, на когото службата е унищожена да е отъ най достойнитѣ и най честнитѣ, а такъвъ чиновникъ, трѣба ли да се остави безъ заплата, ако би да се унищожил неговото мѣсто? Азъ мисля, че не. Защото такъвъ чиновникъ колкото и да е добръ и достоенъ може би да е единъ отъ тѣхъ, които не живѣятъ въ благоволенieto на М-вото и то може да бжде добръ случай за М-вото, да държи такъвъ човекъ безъ работа. Вие знаете, че М-вото е отговорно за своитѣ дѣла, и като има предъ видъ този членъ, то ще глѣда щомъ се упраздни службата му, да го намѣсти на друга работа за да не му плаща напраздно. За това азъ не виждамъ никакъвъ страхъ отъ този членъ, че щѣли да плащатъ на чиновницитѣ 7 мѣсеца безъ да работятъ нѣщо.

Ник. Тошковъ: Азъ мисля, че ако той остане безъ правителствена служба, то той ще си глѣда друга работа. За това да се махне този членъ отъ тука. (Веселостъ.)

Единъ Гласъ: (Не се чюе.) Ами онѣзи чиновници, които си даватъ оставката отъ служба и тѣ ли да взематъ пари? Догдѣто единъ чиновникъ работи, до тогава да има заплата, а като престане да работи, никакъ да не взема.

Лазаръ Дуновъ: Този членъ има още едно лошо. Тука се казва, че има право да получава три мѣсеца плата, тогава, ако единъ чиновникъ е отпущенъ отъ службата. Ако 3 мѣсеца му се плаща, то тогавъ той не ще иска да приеме друга служба, догдѣто не се изминатъ три мѣсеца, защото той ще бжде благодаренъ да не работи. За това азъ съмъ на мнѣние да се махне този членъ отъ тука.

Свящ. Драгановъ: Азъ мисля, че не трѣба да про-

дѣлжаваме, защото всѣкий вече разбира отъ разискването работата. Но тука не е казано, че може нѣкому да се плаща три мѣсеца, ако и да му се предлага друга служба отъ правителството. Но азъ мисля, че ако не приемаме три мѣсеца, то по крайнѣй мѣрѣ единъ мѣсець трѣба да приемемъ, защото не е виновато лицето, когато му се закрие службата и като не може веднага да се намѣсти на друга служба. Въ единъ мѣсець расстояние той ще може да си намѣри мѣсто и до тогава да му се заплаща.

Предсѣдателъ: Има три предложения: първо, споредъ проекта три мѣсеца; второ единъ мѣсець и трето, да се отхвърли тоя членъ. Давамъ на гласоподавание първото. Приема ли Нар. Събрание членътъ както е въ проекта? (Едни гласове: приема; други — не приема.) Който не приема както е въ проекта да си дигне ржката. (Вишегласие). Значи не прието. Сега иде на редъ второто предложение, то е да му се плаща единъ мѣсець послѣ закриванieto на службата му.

Бръшляновъ: Менѣ се чини, че не трѣба така да бързаме при рѣшението на такъвъ въпросъ. Види се, че има нѣкои между насъ, които не глѣдатъ добръ на чиновницитѣ, а глѣдатъ на тѣхъ като на експлоататори на държавната касса; но при тоя случай трѣба да бждемъ малко хладнокрѣвни. Каза тука единъ отъ г-да депутатитѣ, че нѣмало да му падне сълза отъ окото, ако види, че чиновника взема двѣ заплати отъ кассата. (Гласове: долу! долу! Шумъ голѣмъ). Знаете, г-да, че въ сжщия законъ е прието, че единъ чиновникъ ще взема своята заплата или отъ деня на назначението му или отъ деня на влизанието му въ работа. Представете си, че единъ чиновникъ се назначава въ западни край на отечеството ни. Слѣдъ назначението му, той ще взема заплата отъ деня на влизанието му въ работа. Ако се случи, щото слѣдъ назначението му за малко време да се унищожил службата му, а той е направилъ огромни разноски догдѣ да се пренесе; тогава, ако нѣма служба и нѣма нищо, какво ще се прави съ този човекъ? На тѣзи случаи, г-да, трѣба да обърнемъ внимание, и като не се прие за три мѣсеца то поне за единъ мѣсець да се приеме, защото не е негова вина, гдѣто се е закрила службата му, и не е право да му се плаща само до минутата до когато е служилъ, а послѣ да се оставя на срѣдъ пжтъ.

А. Цановъ: Г-да! Всички съ които съмъ ималъ работа разбиратъ го тѣй. Азъ този членъ разбирамъ така: Единъ окръженъ началникъ се праща въ Самоковъ, и по распоряжението на Нар. Събрание, тая служба се закрива или унищожава. Каква вина има тогава човекътъ, че се е закрило туй мѣсто? Трѣба да глѣдаме въ какво състояние се намира този човекъ, който е пратенъ да стои тамъ много мѣ-

сеци и веднага му се пресича работата. За такива чело̀вѣци е този членъ, и азъ съмъ на мнѣние да имъ се дава баремъ единъ мѣсець заплата.

Председателъ: Приема ли Нар. Събрание 5-й членъ тъй: да се плаща на чиновниците още единъ мѣсець слѣдъ закриванieto на службата имъ? (Приема; други: не приема). Който не приема да си дигне ръжката. (42 противъ и 54 за). Значи приема се за единъ мѣсець.

Ненко Храновъ: (Иска да говори; шумъ).

Председателъ: Моля ви се, г-да, тука има бюро и вие трѣба да имате довѣрие къмъ него. Нѣмаме никакъвъ интересъ да лъжемъ Нар. Събрание. Това е едно докачение за насъ.

Докладчикъ: (Чете чл. 6, споредъ проекта 7). (Шумъ голѣмъ. Една частъ отъ селскитѣ депутати излизатъ внѣ).

Председателъ: Давамъ 5 мин. распускъ.

(Послѣ распускъ).

Предсѣд.: Засѣданието се отваря на ново.

М-ръ Цанковъ: Искамъ дума върху членъ 7-й.

Предсѣд.: Азъ мисля, че този членъ се вече гласоподава и не знамъ какво значи, че искате дума върху сѣщия членъ да се повръщате и да го прерѣшавате.

М-ръ Цанковъ: Азъ не искамъ да го прерѣшавамъ; но искамъ да го истѣлкувамъ; защото ние искаме друго да разберемъ, а друго нѣщо е въ члена. Този случай, който е въ този членъ, е единъ случай, който може да се случи въ 5 години единъ пътъ. Защото, когато се унищожи една служба, то не я унищожава Министерството, но Нар. Събрание. Ще каже, че така лесно службитѣ не се унищожаватъ; защото трѣба презъ Нар. Събрание да се унищожи коя да е служба. Значи, че най много всѣка година може да се случи това, когато се събере Нар. Събрание. Слѣдователно въ такъвъ единъ случай, когато една служба се унищожи, ако има единъ чиновникъ, който е заслужилъ, тогава му се дава още една мѣсечна заплата. За това не разбирамъ защо такъвъ противничества има противъ този членъ. Менѣ ми се струва, че нѣкои разбиратъ тъй, че за всѣкий чиновникъ, когато се махне отъ служба трѣба да му се дава заплата; но не е тъй. Когато се унищожаватъ службата, тя се унищожаватъ презъ Народ. Събрание, което се съставя единъ пътъ въ годината, а всѣка година Нар. Събрание неще да унищожаватъ служби. Съ този членъ искамъ само да кажа, че, ако се случи такъвъ нѣщо и ако има единъ чиновникъ, който е заслужилъ, че неможе да остане на веднажъ безъ заплата. За туй не разбирамъ, защо сме противни на този членъ.

Председателъ: Азъ мисля, че въпроса доволно се обясни.

М-ръ Каравеловъ: До колко това ще бѣде лошо, ако отхвърлимъ този членъ, можете да видите, г-да, изъ слѣдующето: Министерството може да унищожи нѣкоя служба; но да назначава нови служби, това нѣма право, освѣнъ по опредѣленитѣ щатове; а да ликвидира нѣкоя служба, всѣкога може. Тогава, ако отхвърлите този членъ, трѣба да харчимъ цѣла година на такъвъ единъ чиновникъ, но азъ мисля, че е по добръ да му дадемъ заплата за единъ мѣсець и да се отчисли. Азъ напр. рѣшихъ да ликвидирамъ едно окр. казначейство въ еди-кой градъ, гдѣто не трѣба да сѣществуватъ, и го замѣнихъ съ околнѣско казначейство. Ако нѣмамъ право да го направя, то трѣба да чакамъ цѣла година, до гдѣто се събере Нар. Събрание. Сега, ако унищожимъ длъжностъ и да лишимъ чиновника отъ всѣка една заплата, това не ще бѣде справедливо. Но ако направимъ по този начинъ, както се предлага въ казанний параграфъ, то отъ това нѣма да загуби хазната нищо.

Предсѣд.: Азъ мисля, че Народ. Събрание се освѣтли доста, и че може да преминемъ по нататѣкъ.

Докладчикъ: (Чете):

7. Министръ, който си даде оставката отъ службата си, получава заплата си два мѣсеца слѣдъ оставката си, ако не се назначи на друга служба.

(Споредъ комиссията чл. 6.) Комиссията го редактира както слѣдва:

„Министръ, който си даде оставката отъ службата си, получава заплата си два мѣсеца слѣдъ оставката си, ако не се назначи на друга служба и ако оставката му не е вслѣдствие на недовѣрие отъ Нар. Събрание.“

Ненко Храновъ: Този членъ не искамъ да се махне, но единъ мѣсець ще стигне.

М-ръ Каравеловъ: Азъ нѣмамъ нищо противъ това да се сваля на единъ мѣсець, само ще забѣлѣжа, че често министритѣ си даватъ оставката, защото не могатъ да служатъ по съвѣстѣта именно, че неговитѣ другари искатъ да направятъ такава стѣпка, която той счита вредителна за държавата и тогава си дава оставката, както що става това и въ другитѣ конституционални държави. Или може да се случи, че се разногласи по важни въпроси съ другитѣ министри и той си дава оставката, именно като предпочита да неполучава жалванъ отъ колкото да дѣйствува противъ съвѣстѣта си. За това бихъ желалъ да се изключи онѣзи добавка на комиссията „ако оставката не е въ слѣдствие на недовѣрие отъ Нар. Събрание,“ а по довѣрие или недовѣрие си даватъ оставката, това е всичко едно; но съгласенъ съмъ вмѣсто два мѣсеца да се тури единъ мѣсець да получава заплата.

А. Цановъ: Слѣдъ разясненіята, които даде г-нъ М-ръ не ще да говоря; защото когато нѣкой чиновникъ си даде оставката тогава не знамъ защо му се дава заплата. Но, ако е работата така както каза г-нъ М-ръ, тогава съмъ съгласенъ.

М-ръ Каравеловъ: Министерството е въ такова положение, че си дава оставката или по недовѣрие на Н. Височество, или по недовѣрие на Нар. Събрание, или по властита инициатива. Той може би счита, че трѣгналъ другаря му по пхтъ, който не се съгласява съ неговата съвѣсть и си дава оставката. Трѣба да вземемъ предъ видъ, че Министритѣ не сж въ строгъ смисълъ на словото чиновници. Но нѣмамъ нищо противъ това да ли се приема единъ мѣсець или два; само искамъ да се отхвърли да ли по довѣрие или недовѣрие си даде оставката. И ако се приеме това, тогава ще имамъ неприятности.

Еремия Гешевъ: Ние като членове на комисията се събрахме, свалихме го отъ 2 мѣсеца на единъ.

Докладчикъ: По напредъ казахъ, че азъ не бѣхъ докладчикъ отъ началото; но бѣше г-нъ Храмовъ и понеже него го нѣма тука, за това азъ докладвамъ, а въ моята бѣлѣжка не съмъ турилъ да ли единъ или два мѣсеца.

Стамболовъ: Азъ съмъ на мнѣние, че е по хубаво да се исхвърли. Азъ не приемамъ два мѣсеца. Защо да се цигануваме тука. Единъ предлага, единъ мѣсець другъ 15 дена и т. н. За това по добръ да се отхвърли.

Докладчикъ: Комисията се съгласи щомъ изслуша всички тѣзи доводи, които каза г-нъ М-ръ, да исхвърли онова, което е тя добавила.

Еремия Гешевъ: Да ли да се исхвърли или не, това е всичко едно; само ще благодаря на г-на Стамболова, че ни направи всички цигани и джабази.

Атанасъ Игнатовъ: Азъ искамъ сѣщия членъ да остане; но да се направи единъ мѣсець вмѣсто два. А г-нъ Стамболовъ, което каза на Нар. Събрание да си взема думата назадъ.

Стамболовъ: Азъ си настоявамъ на думата и го казвамъ, че ние сме скъпи на трици, а ефтини на брашно. Тука се говори за единъ М-ръ, който се жертвува, да кара страната напредъ; ако стане насилие отъ една страна, той казва, че азъ виждамъ че това не е добро за народа и че това може да ни опропасти, слѣдователно предпочита да си даде оставката. А ние глѣдаме сега на работата съвсѣмъ инакъ и не искаме да имъ платимъ за 6 мѣсеци, но за два мѣсеци; и тука има хора, които мислятъ че стига да имъ платимъ за 15 дена. Да намаляваме така, това ми се чини много странно.

Еремия Гешевъ: Комисията махна това и незнай г-нъ докладчикъ Храмовъ какъ си позволилъ

да дигне още за единъ мѣсець. Азъ се обръщамъ къмъ това, което каза г-нъ Стамболовъ, че хората били скъпи за трици, а ефтини за брашно. Лесно се казва да се дава; но да помислимъ народа, който дава за това г-нъ Стамболовъ да си вземе думата назадъ.

Стамболовъ: Менѣ ми е чудно какъ се обръщате къмъ мене така, когато азъ не се обръщамъ така къмъ васъ. Азъ си казахъ мнѣнието открито и лека каже нѣкой съвѣстно, че не е тѣй. Лесно е работата да се каже да намаляваме. Азъ намалявамъ ти намалявашъ, онъ намалява и т. н., но тука се говори за Министри, които излизатъ отъ Камарата и си дава единъ М-ръ оставката, да ли трѣба да ходи сега гладенъ, голъ и босъ, като е билъ М-ръ честенъ и почтенъ? Вие г-да мислите, че като само вие сте представители на народа, а ние сме представители на гаргитѣ. (Веселостъ).

Предсѣдателъ: Давамъ на гласуване споредъ проекта, но гдѣто бѣше за 2 мѣсеца, да се тури единъ мѣсець. Комисията се отказва отъ другата притурка; за това давамъ на гласоподавание само за единъ мѣсець.

Еремия Гешевъ: Г-нъ Цановъ се отказва отъ другата притурка; но азъ не се отказвамъ, азъ си я поддържамъ.

Предсѣдателъ: Не е думата за това и трѣба да се пази редъ, когато се говори. Г-нъ Докладчикъ самъ казва, че погрѣшно е казалъ два мѣсеца и той приема онова, което вие казахте. Послѣ има трето предложение, щото нищо да се не дава. Давамъ на вотирание споредъ проекта. Който не приема чл. 6-й както стои въ проекта да си дигне ръката (Менѣство. 40 дигнаха, а 60 не дигнаха). Значи вишегласие да си остане членътъ както стои въ проекта безъ никакво измѣнение.

Докладчикъ: (Чете):

8. Всѣкому, който се назначава или премѣства на служба, даватъ се положенитѣ за това пхтни разноски за пройденото расстояние отъ мѣстопребиванието до мѣстоназначението му.

(Споредъ проекта чл. 7). комисията на първий редъ исхвърлила „назчава или“ а послѣ додава на вторий редъ „премѣства на равна по щата служба сир. комисията не намира за нужно да се даватъ пхтни разноски на оново, който се назначава на нова служба или на по висока.

М-ръ Каравеловъ: Азъ не знамъ защо така. Първо съмъ готовъ да приема, когато се назначава отъ ново; но когато се назначава на по висока служба, трѣба ли да му се отказва? Ако окѣл. началникъ стане окр. началникъ, трѣба ли да му се откаже? Значи думата „равна“ да се отхвърли.

Докладчикъ: Комиссията е турила равна за това, защото, ако се премѣсти на по голѣма служба той съ това се награждава.

М-ръ Каравеловъ: Азъ имамъ да кажа, че може да бжде и по долна, напр. второстепенний окр. началникъ, който не е доста способенъ, може да влѣзе въ третостепенний. За това думата равна да се остави.

Соколовъ: Нѣколко думи за премѣстване ще кажа. Чиновниците се мѣстятъ по два начина напр. по потребба на държавата или по наказание. Сега питамъ: ще ли приематъ въ послѣдний случай пѣтни разноски.

Ненко Храновъ: Азъ ще кажа да се остави този членъ както си е, защото го има по долу. За туй да се остави и да се приеме.

М-ръ Каравеловъ: Има и такива служби, и ако назначишъ чиновника, то трѣба да му дадешъ и пѣтни разноски. Напримѣръ нѣкой агентинъ, ако отиде въ чужда страна, трѣба да му дадемъ пѣтни разноски. Сега, ако исхвърлимъ този членъ, не знамъ какъ ще бжде възможно да се каратъ работитѣ.

Предсѣдателъ: Желаетъ ли нѣкой да говори? Има двѣ мнѣния, споредъ проекта и споредъ комисията. Давамъ на гласоподаване споредъ проекта. Който не приема чл. 7-й както стои въ проекта, да си дигне ржката. (Никой). Значи приема се.

Докладчикъ: (Чете чл. 8. споредъ проекта 9).

8. „Ако назначеното лице не се яви на службата си въ опредѣлений срокъ и, при това, не докаже важността на причинитѣ за окжняването му, съгласно съ § 24 отъ настоящий законъ, тогава една частъ отъ платата си губи, съразмѣрно съ времето на окжняването му.

Комиссията нѣма никаква заблѣжка.

Ненко Храновъ: Именно за тоя членъ има да кажа, защото, когато му се плащатъ пѣтнитѣ разноски, той макаръ и да покаже причини, да не му се дава нищо, догдѣто не стѣпи на службата си.

М-ръ Каравеловъ: Тука причинитѣ могатъ да бждатъ такива, които не зависятъ отъ него. Ако по свой кефъ не се яви въ опредѣлений срокъ, тогава се разбира, че нѣма да му се плаща; но тука се говори за достаточни причини, които едва е възможно да се предвидятъ въ закона. Ако напр. букурешкия агентинъ не може да премине презъ Дунава и трѣба да чака нѣколко деня въ Русчукъ, можемъ ли да му скратимъ разносикитѣ за тия деня? Ако го штрафувашъ за такова нѣщо, би било малко срамъ.

Расолковъ: Предложението на г-на Ненка Хранова си нѣма мѣстото, защото е противно на 1-й членъ отъ настоящий законъ, когато прие Нар. Сѣбрание.

Ненко Храновъ: Азъ мисля, че г-нъ Расол-

ковъ не е прочелъ горнитѣ членове, защото тамъ се говори за други чиновници.

Свящ. Радевъ: Азъ не зная, защо г-нъ Ненко Храновъ подигна този въпросъ, когато въ 24 членъ се види, какви причини могатъ да бждатъ; и ако такива причини нѣма, тогава да се спре заплатата му.

Предсѣдателъ: Желаетъ ли още нѣкой да говори? (Не желаетъ.) Който не приема членъ 8-й както си е въ проекта, да си дигне ржката. (Никой не дигна).

Докладчикъ: (Чете чл. 9 споредъ проекта 10):

9. Срокътъ, въ който назначеното лице трѣба да се яви на службата си, опредѣлява се по най късото разстояние по между мѣстопребиванието и мѣстоназначението му, като се сѣмтатъ по 40 километри на день за пътуване; при това срокътъ наченва отъ деня, когато предаде длѣлата отъ службата си.

Комиссията нѣма никакви заблѣжки.

Предсѣдателъ: Който не приема чл. 9 както е въ проекта, да си дигне ржката. (Приема се).

Докладчикъ: (Чете чл. 10 споредъ проекта 11).

10. Когато се командирова нѣкой отъ правителствена работа, получава не само пѣтни разноски за пройдѣното разстояние, но и наднични пари, вѣтъ отъ платата, за всичкото време на командировката му.

Комиссията нѣма никаква заблѣжка.

Ненко Храновъ: Тука се казва, когато се командирова нѣкой по правителствена работа, получава не само пѣтни разноски, но и наднични пари вѣтъ отъ платата си. Сега питамъ, той не е ли чиновникъ, и като е чиновникъ и взема доволно заплата и пѣтни разноски, защо още и наднични пари за командирование? Това, ми се струва, трѣба да се исхвърли.

М-ръ Цанковъ: Найстина чиновникъ приема си заплата, но това, което харчи на мѣстото си догдѣто е тамъ, то се харчи пакъ отъ фамилията му, когато той заmine, а когато пристигне на мѣстото, гдѣто го испращатъ, той трѣба пакъ да харчи. Зарадъ туй, като има двойни разноски, трѣба да му се плати нѣщо повече.

Калчо Пасковъ: Азъ искамъ да зная, колко ще бждатъ тия наднични пари?

Докладчикъ: По долу го има.

Предсѣдателъ: Желаетъ ли нѣкой да говори? (Не). Който не приема чл. 10 както е въ проекта да си дигне ржката. (Никой не дигна).

Докладчикъ: (Чете чл. 11 споредъ проекта 12).

11. За командировка въ предѣлитѣ на Княжеството, длѣжностнитѣ лица получаватъ наднични пари въ размѣръ на $\frac{1}{3}$ отъ платата имъ на день; а за командировка вѣтъ отъ Княжеството, тѣ иматъ право и на една прибавка, опредѣлена отъ Министерскій Сѣвътъ споредъ степеня на длѣжността имъ и важността на посланието имъ.

Комиссията не е направила никаква забѣлѣжка.

Андрей Цановъ: Азъ мисля, че $\frac{1}{4}$ отъ платата имъ е доволна за особеннитѣ разноси, които ще иматъ.

Председателъ: Желаетъ ли нѣкой да говори? (Не желае). Който не приема чл. 11 така както е въ проекта, да си дигне ржката. (Болшинство 52 за, 41 противъ.) Значи приема се $\frac{1}{4}$ вмѣсто $\frac{1}{3}$.

Докладчикъ: (Чете чл. 12 споредъ проекта 13).

12. Пътнитѣ разноси вѣнъ отъ Княжеството се опредѣляватъ отъ Министерскій Сѣвътъ, съобразно съ условията на пътуването; а вхтрѣ въ Княжеството, тѣ се смѣтатъ по три начина:

а) когато пътуването става презъ мѣста, гдѣто има пощенски трактъ, длѣжностното лице получава по 20 сант. за всѣкий пройденъ километръ, колкото пъти влиза числото 1500 въ платата му, сжщо и за остатѣка, ако е той отъ 1000 фр. на горѣ; ако ли заплатата е по долу отъ 1500 франка, чиновникътъ получава само по 20 сант. на километръ;

б) когато пътуването става по желѣзница или параходъ, длѣжностното лице получава билетъ за I класъ, ако то би имало право на пътни разноси отъ 80 сант. на горѣ за всѣкий километръ съгласно съ горнето пресмѣтане, или билетъ за II класъ, ако би нѣмало това право; най послѣ

в) когато пътуването става презъ мѣста, гдѣто нѣма ни пощенски трактъ, нито желѣзница или параходъ, длѣжностното лице получава толко пътни разноси, колкото е дѣйствиелно разнело за пътъ съгласно съ оправдателнитѣ му документи, потвърдени отъ надлѣжнитѣ служебни мѣста.

Комиссията има само тѣзи поправки: намѣсто „сантими“ турено е „стотанки“ споредъ сегашното название. Послѣ въ първата бѣлѣжка, се направи така: „ако заплатата на чиновника е по долу отъ 3000 фр. получава 40 стот. на километръ“. Това комиссията го направи така, защото пощенскитѣ трактове взематъ по 20 сант. на километръ за единъ конь, а на чиновника трѣба да се дадатъ два коня, та трѣба да плати 40 стотинки. За другитѣ чиновници ще се дава на всѣки 1500 фр. по 20 стот. т. е., ако взематъ 3000 фр. получаватъ по 40 стот.; ако получаватъ 4500 фр. ще получатъ за три коня по 60 стот. на километръ и т. н.

М-ръ Цанковъ: Комиссията има право за тая забѣлѣжка.

Симидовъ: Азъ не мога да разбера каква нужда има единъ чиновникъ, който получава по голѣма заплата да добива прогони за 8, 10 12 и даже 18 коня. Напр. който получава 6000 фр. 4 коня — 12000 фр. 8 коня и т. н. Това не можъ да го разбера (Веселостъ). А на малкитѣ чиновници се даватъ само два коня, което тоже е неумѣстно. Напр. за зимно време, ако пътува презъ балкана, тогава ще сж малко два коня, и чиновника не ще

може да испѣлни службата си; а като стои въ проекта единъ конь това абсолютно не може. (Веселостъ).

Докладъ: Да оставимъ на страна шегата, и да говоримъ по сериозно, защото се разбира, че 18 коня никой не може да впрегне; но трѣба да знаемъ, че така както пътува единъ писаръ не може да пътува единъ М-ръ, защото писаря може да трѣгне съ прости кола, а М-ра трѣба да вземе фйтонъ съ 4 коня, и по нѣкой пътъ трѣба да вземе съ себе си и слугата си, за когото трѣбать още два коня и ставатъ 6 коня. А споредъ заплатата той може да вземе и 8 коня, па и толкова ще му трѣбать, защото, ако трѣгне по държавни работи, трѣба да вземе съ себе си разни книги и други нѣща. А колкото за мене, азъ съ два коня можъ да пътувамъ, като платя отъ тука до Ломъ 54 франка ще отидѣ.

Л. Дуковъ: За първата алинея има нѣщо да попитамъ. (Чете я): Азъ не зная какъ е тая работа но мисля, че ако за всѣкий единъ часъ растояние или за всѣки 5 километра взематъ по 20 сант. Тогава нѣкой, който приема отъ 6000 до 12,000 фр. плата, 5 или 6 пъти объеме тая сума, значи той ще вземе за всѣкий километръ 4 или 5 пъти по 20 сантима т. е. 80 сантима, а на всѣкий часъ 20 гр. това ми се види, че е много.

Докладъ: Най високитѣ пътни разноси, които даваме сж за г-да Министритѣ, на които се пада по 1 фр. и 60 сант. на километръ за 8 коня.

Симидовъ: Азъ бихъ казалъ да нѣма повече, защото споредъ заплатитѣ на М-ра се падатъ 8 коня, но азъ бихъ казалъ да се каже отъ 2 до 6 коня въобще да се дава, нито по малко нито по много да се не дава, защото единъ чиновникъ съ малка служба може да пътува зимно време за Ломъ, и азъ не зная да ли ще може съ два коня да замине Балканътъ. За това да се не ограничава числото на конѣтѣ, и макаръ и да е малѣкъ чиновникъ, ако е важна работата, трѣба да му се дадѣтъ толкова конѣе, за колкото да може да стигне по скоро. А ако му се дадѣтъ само два коня, кога ще стигне тамъ?

Предсѣдъ: Желаетъ ли още нѣкой да говори? (Не желае). Който не приема 12-й членъ, както е поправенъ отъ комиссията, да си дигне ржката. (Меншество). г-нъ Министръ още отъ начало заяви, че е съгласенъ съ поправката на всичкитѣ алинеи.

Докладчикъ: (Чете):

II. За распуснитѣ на чиновницитѣ.

13. Всяко длѣжностно лице има право на едномѣсеченъ распусъ презъ годината.

Нѣма никакви забѣлѣжки.

Рангелъ Костовъ: Тука искаме да узнаем едно нѣщо. (Чете чл. 13.) Сега напр. така да кажемъ: чиновникъ отъ нѣкой градъ пожелае распусъ, за да отиде вънъ отъ града; на този чиновникъ да ли ще му се плащатъ пътните разноски?

Доклад.: Пътни разноски нѣма въ такъвъ случай.

Рангелъ Костовъ: Съгласенъ съмъ. (Веселостъ).

Предсѣд.: Който не приема 13-й членъ, както е въ проекта, да си дигне ржката. (Никой не дига).

Доклад. (Чете):

14. Распусъ за повече отъ единъ мѣсець се дава само единъ пътъ въ двѣ години, и то не повече отъ 2 мѣсеца, а за по малко отъ единъ мѣсець се дава и по често споредъ истинската нужда. (Приема се).

(Чете):

15. Ония длѣжностни лица, които направо зависятъ отъ министерствата, просятъ и получаватъ распусъ до единъ мѣсець отъ надлѣжний министръ, а останалитѣ — отъ своео непосредственно началство, което обаче за всѣкий отдѣленъ случай съобщава въ надлѣжното министерство за знание. (Приема се).

(Чете):

16. За по голѣмъ распусъ отъ единъ мѣсець на вситѣ длѣжностни лица въобще се иска разрѣшение само отъ надлѣжний Министръ. (Приема се).

(Чете):

17. Просбата за распусъ се дава на непосредственното началство, което, ако не е компетентно само да разрѣши просимий распусъ, представлява просбата заедно съ своето мнѣние въ надлѣжното министерство, на благоустройство и зависяще распорѣждане. (Приема се).

(Чете):

18. Въ просбата за распусъ трѣба да е показанъ деньтъ, отъ кога желае просителтъ да бѣде распуснатъ; въ противенъ случай, распусътъ паченва отъ деня, въ който излизе разрѣшение отъ надлѣжното Началство. (Приема се).

(Чете):

19. Въ распуснитѣ свидѣтелства, които се издаватъ отъ надлѣжното началство, обозначаватъ се името и прекорѣтъ на длѣжностното лице, службата му, причината и срокътъ на распуса. (Приема се).

(Чете):

20. За всичко време на распуса длѣжностнитѣ лица си получаватъ цѣлата плата, а за просроченото време нѣматъ право да получатъ нищо.

Нѣма никакви заблѣжки.

Ненко Храновъ: За тѣзи мѣсеци да взематъ само половина плата, а не цѣла.

Предсѣд.: Който не приема 20-й членъ, както си е въ законопроекта, да си дигне ржката. (Никой не дига).

Доклад.: (Чете):

21. Лицата, на които е даденъ распусъ, длѣжни сж да се явятъ на службата си въ деня, когато имъ се свършва срокътъ, указанъ въ распуснатото свидѣтелство. (Приема се).

(Чете):

22. Който се не яви на службата си до единъ мѣсець слѣдъ свършването срока на распуса му и не представи законно оправдание за закъсняването си, лишава се отъ службата; той се лишава отъ нея и тогава, когато просроченото време надминува единъ мѣсець, безъ да се глѣда на причинитѣ за окжсяването му.

Комиссията има поправка само въ послѣдната алинея, гдѣто се казва „единъ мѣсець“ е увеличила това на два мѣсеца.

М-ръ Цанковъ: Азъ не приемамъ два мѣсеца, защото е много. Единъ мѣсець е по добръ.

Свящ. Бобошевски: Въ този членъ втората алинея е тъмна. (Чете): той се лишава отъ нея и тогава, когато просроченото време надминува единъ мѣсець, безъ да се глѣда на причинитѣ за окжсяването му. Но ако той се поболѣе, въ такъвъ случай какво ще се направи?

Доклад.: Азъ ще кажа причината на тия два мѣсеца, които е приела комиссията. Напр. на единъ чиновникъ се дава распусъ за 2 мѣсеца и той си отива. По каквито и да е причини, той просрочва това време или по болѣсть или по друго нѣщо още единъ мѣсець и може да докаже, че наистина по благословни причини е просрочилъ распусътъ, тогава може ли да се извади? Подиръ това, ако още отъ единъ мѣсець повече остане, тогава безъ да се пита за неговитѣ благословни причини, ще се искара. Въ нашата комиссия имаме единъ д-ръ, и говорихме доволно за това нѣщо; напр. единъ челоуѣкъ взема распусъ за единъ мѣсець и си отиде; ако се разболѣе или по други домашни причини просрочи времето, покаже причинитѣ и веднага трѣгне и отиде на службата си, то не може да се дигне. Ако той тежко е билъ боленъ, щото въ 2 мѣсеца не е можалъ да дойде на службата си, да се не приема ли? Зарадъ туй комиссията го е направила два мѣсеца.

М-ръ Цанковъ: Като му се даде отпускъ и се мине единъ мѣсець и не дойде, единъ мѣсець му се дава още да докаже, че е ималъ причина: да ли е билъ боленъ или какво е. Подиръ като докаже, че наистина за единъ мѣсець е ималъ причина, и подиръ това пакъ не дойде за единъ мѣсяць безъ да е ималъ първитѣ причини, тогава се отчислява.

Наистина, ако е ималъ причина за два мѣсеца, то ще каже, че болѣстьта му се е продължавала два мѣсеца; но щомъ нѣма болѣсть трѣба да дойде на

мѣстото си. Ако причината му е известна, то може да бѣде и два мѣсеца.

Ат. Игнатовъ: Неправедно е въ проекта, защото, ако се разболѣе нѣма ли поща и телеграфъ да се извѣсти на М-вото? Зарадъ туй да се остави сѣщо тъй както си бѣше въ проекта напредъ, защото комиссията, гдѣто е продължила времето, това не е умѣстно.

Райчо Поповъ: Азъ не зная по какви съображения комиссията е направила това и е прибавила за 2 мѣсеца, когато ще приведа единъ примѣръ който всѣкий го знае. Напр. има нѣкой 200 овци и има свои управители на овцетѣ; отъ тѣхъ нѣкой се разболѣе и си отиде на една недѣля. Проважда извѣстие на господаря си, че е боленъ. Очаква го една недѣля, очаква го друга и ако го нѣма, тогава взема друго на мѣстото му. Твърдѣ добръ. — Г-нъ М-ръ разясни, въобще, че ако вижда нужда да му се просрочва още за единъ мѣсець догдѣ да дойде на службата си, но тая служба иска управление; а когато истече това време и той се не яви, разбира се, че трѣба да се намѣри другъ на мѣстото му. Какъ ще се оставятъ тѣзи овце безъ овчаръ. За това желая да си остане тъй както си е въ проекта.

Донладъ: Напълно щѣхъ да се съглася съ г-на Райча Попова, ако да не глѣдахъ тука, че наистина е казано, че чобантъ глѣда на овцетѣ; но ако не туримъ „*sine qua non*“ т. е. „безъ да глѣдаме на причината“, за това комиссията даде този срокъ. Но сега като М-рътъ истълкува, че когато докаже, че е билъ боленъ и че е ималъ причина може да му се просрочи, то комиссията приема единъ мѣсець. Доволно е да се запише въ протоколитѣ. (Гласове: съгласни.)

Баларевъ: Достатчно е единъ мѣсець, но мисля да се прибавятъ къмъ тѣзи алинеи нѣколко думи, именно да стане така: „той се лишава отъ нея и тогава, когато просроченото време надминува единъ мѣсець безъ да се глѣда на причинитѣ за окжсяванието му, „ако не е увѣдомилъ началството за причинитѣ.“ Началството трѣба да знае за това.

Д-ръ Антоновъ: Азъ не зная, ако е единъ челоуѣкъ чиновникъ, защо да нѣма право да се разболѣе. Може би да бѣде той боленъ два мѣсеца, защото да не се взематъ въ внимание причинитѣ за окжсяванието му. Може да бѣде въ таквоякъ състояние щото да не може да съобщи. Може би да е толковъ тежко боленъ, щото да не може да увѣдоми началството си; тогава защо да не се взематъ въ внимание?

Д-ръ Беронъ: Азъ мисля, че трѣба не само да съобщи, но трѣба още да поиска отпущъ.

Баларевъ: Азъ не мож да си представя за мене таквъ случай, гдѣто да не може да съобщи на началството си, когато е боленъ. Той може поне да

каже, да съобщатъ другитѣ за него, и може да докаже, че е билъ боленъ. За това да се прибави моята добавка.

Лазаръ Дуковъ: Споредъ мене нѣка си остане споредъ проекта. Единъ мѣсець му е доста. Ако би да чакаме нѣколко мѣсеца, то той като е боленъ и народа е боленъ безъ него и трѣба чиновникъ да го управлява. За това единъ мѣсець е доста и да си остане споредъ проекта.

Предсѣдатель: Желаетъ ли още нѣкой да говори? (Не желаетъ). Който не приема 22-й членъ както е въ проекта, да си дигне ржката. (Никой не дигна).

Донладъ: (Чете чл. 23 споредъ проекта 24):

23. Законни причини за окжсяванието на длѣжностнитѣ лица, както и за неявяванието имъ въ службата, могатъ да бѣждъ: 1) сериозна и опасна болѣсть тѣхна или на домашнитѣ имъ; 2) смъртъ на дѣцата, родителитѣ или най близкитѣ имъ роднини и най послѣ 3) извънредни обстоятелства, ако ги уважи Началството.

П. Станчовъ: Желателно би било да се освѣтимъ, ако единъ чиновникъ се поболѣе на мѣстото гдѣто занимава длѣжността, и въ растояние на мѣсець два или три болѣстьта се продължава, и той е на мѣстото, гдѣто занимава длѣжността си, но не може да я изпълнява: въ таквъ случай, лишава ли се той отъ заплатата си. (Гласове: не се лишава!) Можемъ да опредѣлимъ едно време: единъ мѣсець два или три и като се види, че повече потрае, може ли да получава?

Предсѣдатель: Вие правите ново предложение.

П. Станчовъ: Азъ питамъ г-на М-ра, може ли въ този членъ да се разбира, че единъ чиновникъ, ако лѣжи 3 мѣсеца боленъ да получава заплатата. Ако не се разбира това, то предлагамъ особенъ членъ да стане за това.

Д-ръ Антоновъ: Азъ заблѣжихъ тука едно особенно предложение, но тука му не е още мѣстото. Това може да дойде по долу.

Предсѣдатель: Давамъ на гласоподавание: който не приема 23-й членъ както е въ проекта да си дигне ржката. (Приема се.)

П. Станчовъ: Мисля да се съгласимъ щото, подиръ 23-й членъ да се положи или бѣлѣжка или особенъ членъ, щото всѣкий чиновникъ презъ времето, кога занимава длѣжността си, въ случай на болѣсть, ако не може да занимава длѣжността си, въ растояние на три мѣсеци да има право да получава заплатата.

Д-ръ Антоновъ: Азъ мисля да направимъ това подиръ 23-й членъ, защото тамъ е по хубаво. (Чете предложението си.) „Ако нѣкой чиновникъ заболѣе и болѣстьта му се продължава повече отъ 6 мѣсеци, то въ първитѣ 3 мѣсеци получава цѣлата си заплатата, послѣднитѣ 3 мѣсеци — половината отъ

заплатата си, а слѣдъ тоя срокъ, тя се прекратява“.

Предсѣдатель: Има ли 5 души да поддържатъ това предложение?

П. Станчовъ: Азъ имахъ по напредъ това предложение.

Предсѣдатель: Вие нѣмахте предложение, но питахте.

Каракашовъ: Въ такъвъ случай появява се едно нѣщо: да има въ всѣко едно мѣсто чиновници резервисти, защото има служби, които не могатъ да чакатъ; като напр. митницитѣ иматъ най голѣма работа въ Септемврий, Октомврий и Ноемврий. Съ това трѣба да се предвиди, че въ всѣко отдѣление трѣба да има резервисти, както ги има въ другитѣ държави; иначе ще по страдатъ търговскитѣ интереси и държавнитѣ.

Д-ръ Антоновъ: Азъ, когато правихъ това предложение, разбрахъ, че ще се назначи другъ на болнийтъ на мѣстото; но азъ направихъ това за да му се олекчи положението за да не бѣде безъ заплата. 3 мѣсеци да получава цѣла, 3 мѣсеци половина, а слѣдъ товъ срокъ нищо; но въ сжщото време се назначава другъ чиновникъ на неговото мѣсто.

А. Цановъ: Не съмъ докторъ, но ми се чини, че рѣдко се случаватъ да се разболѣе единъ чиновникъ тъй, щото да не може цѣли три мѣсеци да върши работа. Ми се чини, че това е много дълъгъ срокъ. Азъ предлагамъ да се каже: за първий мѣсець да получава цѣлата си заплата, за вторий — половината, а за третий $\frac{1}{4}$ частъ. Подиръ тритѣ мѣсеци, той ще бѣде готовъ да работи.

Д-ръ Молловъ: Г-нъ А. Цановъ пита: може ли да се случи таквоя нѣщо, щото человекъ 6 мѣсеци да бѣде боленъ. Може да се случи и 8 и 10 мѣсеци. Напр. може да се случи да има человекъ хронически ревматизмъ, което е получилъ, ако е въ влажно мѣсто; и тъй повече мѣсеци не може да ходи по крака. Такава болѣсть владѣе именно на влажнитѣ мѣста. Предположете си, че митницитѣ сж построени на такива мѣста, на които се улавя ревматизмъ и когато се разболѣе нѣкой, трѣба ли да се хвърли като куче, или ако е въ болница ще го хранятъ, а дѣцата му ще умратъ отъ гладъ. За това, ако не може да оздравѣе за 6 мѣсеци, то да се остави както предложи д-ръ Антоновъ.

А. Цановъ: Тогава народа е длъженъ да глѣда всѣкиго, когато се разболѣе, защото всѣкий търговецъ може да се разболѣе и тогава кой ще глѣда него и дѣцата му?

М-ръ Цанковъ: Ние даваме на чиновницитѣ единъ мѣсець отпускъ. Подиръ, ако се разболѣятъ още единъ мѣсець имъ отпускаме; а подиръ това, ако поиска още единъ мѣсець тогава се изключаватъ

отъ службата тамъ гдѣто е виноватъ. А единъ чиновникъ, ако има такава болѣсть, както каза г-нъ д-ръ Молловъ, чиновникъ билъ, стражаръ билъ, може да се разболѣе. Това Нар. Събрание трѣба да го опредѣли, защото болѣсть може да се продължи и една година или двѣ. Трѣба да опредѣли Нар. Събрание, че ако единъ чиновникъ се разболѣе и нѣколко мѣсеци не оздравѣва, да каже Нар. Събрание, да се изключаватъ ли или не. Нар. Събрание трѣба да опредѣли, до колко мѣсеца може да приема заплата си. За това предложението на д-ра Антонова си е на мѣстото. Това трѣба да се предвиди, защото това се случаватъ. Може би да се случи на 100 чиновници по единъ такъвъ, който да болѣдува отъ 3 мѣсеци повече, но това е важенъ въпросъ и трѣба да се рѣши отъ Нар. Събрание.

Свящ. Радевъ: Предложението на г-на д-ръ Антонова е умѣстно и трѣба да се съгласимъ всинца и да го приемемъ; защото чиновника, който се е разболѣлъ на държавна служба да го отхвърлимъ наведнажъ, това не намѣрвамъ за добръ. 3 мѣсеца да му се даде цѣла заплата, а подиръ 3 мѣсеца половина заплата, това не е голѣма работа. Ако е напирмѣръ жандаръ, който получава 60 фр. мѣсечно, той подиръ 3 мѣсеци ще получава 30 фр. това е съвсѣмъ малко, а послѣ, ако получава до края $\frac{1}{4}$, то е 15 фр. това не е нищо.

Райчо Поповъ: Азъ виждамъ, че по напредъ въ 22-й членъ приехме какво трѣба да се прави съ такива чиновници, които взиматъ отпускъ за единъ мѣсець и ако не дойдатъ слѣдъ единъ мѣсець, тогава имъ се дава още единъ мѣсець. Но отъ думитѣ както каза г-нъ Министръ разбирамъ, че тука се прибавлява за 3 мѣсеци сир. за единъ мѣсець иска отпускъ за свои частни и домашни причини, а въ това време може да се разболѣе, или нѣщо да му се случи, тъй щото не може да се върне; и тогава дава му се отпускъ още за единъ мѣсець и ако подиръ този мѣсець не се върне, чака се още единъ мѣсець, тогава правятъ 3 мѣсеци. Тука е било дума за онѣзи, които живѣятъ тамъ, гдѣто сж на служба и се разболѣятъ. Следователно, като бѣше за тѣхъ дума, то не бѣше нужно да се разяснява и за другитѣ, за които ние вече рѣшихме. За това азъ не намирамъ за благосклонно да имъ даваме по 3 и по 6 мѣсеци; защото подъ тѣзи категория, щото да се разболѣемъ, подлѣжимъ всинца. И азъ мога да пътувамъ по нѣкои мѣста и да си добия нѣкоя печалба за да мога да се храня единъ мѣсець или една година. Азъ се разболявамъ и съ тѣзи печалба мога да живѣя, а чиновникътъ нека си спестява тогава, когато е здравъ, за да има, когато е боленъ да се храни. За това да се остави това безъ внимание.

М-ръ Цанковъ: Това не може да остане безъ

внимание; защото разболява се единъ чиновникъ, лѣжи единъ мѣсець, два или три и какво ще направи началника? Той не ще знае, да ли да го изключи, или не, слѣдователно трѣба да се тури единъ терминъ и трѣба да се каже: ако нѣкой лѣжи болѣнъ два или три мѣсеци, правителството послѣ има право да го изключи. Нар. Събрание трѣба да опредѣли срокъ, до кога трѣба да го държи и кога трѣба да го извади.

Нейко Храновъ: Предложението, което даде г-нъ д-ръ Антоновъ е наистина важно и ние го признаваме, но мисля, че е много дълъгъ срокъ и за това не можъ никакъ да се съглася. По добръ е онова, което каза г-нъ А. Цановъ, т. е. единъ мѣсець да му се дава цѣла заплата, послѣ половината, а по-диръ 3 мѣсеци $\frac{1}{4}$ отъ заплата.

П. Станчовъ: Азъ глѣдамъ, че се говори за предложението на г-на д-ра Антонова, а моето се прескочи. (Веселостъ.) Моето предложение бѣше: ако чиновника, който при изпълняването длъжността си се поболѣе, той има право на 3 мѣсеци да получава заплата. Ако се отхвърли моето предложение, тогава се присъединявамъ къмъ предложението на г-на д-ра Антонова и нека се разясни за кое предложение се говори.

Предсѣдателъ: Вече се пристъпи къмъ разискване на предложението на г-на д-ра Антонова.

Симидовъ: Г-нъ Райчо Поповъ каза, че предложението на г-нъ д-ра Антонова да остане безъ послѣдствие. Той каза, че ние ще дадемъ на чиновниците два пѣти въ три мѣсеци отпускъ; но въ 23 членъ е казано, че иматъ право на единъ мѣсець отпускъ и когато не дойде този мѣсець, трѣба да покаже причини, които се споменаватъ въ този членъ. И когато причината е болѣсть, мисля че се счита отъ този единъ мѣсець послѣ времето на болѣстѣта, и споредъ предложението на г-на д-ра Антонова да взима плата. Тѣй азъ го разбирамъ; защото горѣ се говори за отпускъ билъ той здравъ или боленъ, а тука се говори, че 3 мѣсеци да взима заплата, ако се разболѣе. За това азъ питамъ нѣкои г-да, които сѣ противни на това предложение, кой би желалъ да е болѣнъ и да не работи? Кой би желалъ да му се дава половина заплата, а послѣ да се лишава съвършено отъ това? Азъ мисля, че такъвъ чиновникъ нѣма.

Д-ръ Антоновъ: Г-нъ Райчо Поповъ, както и г-нъ А. Цановъ казаха, че имало други хора, които можтъ да се разболѣятъ и кой има да ги глѣда. Азъ имамъ да кажа, че въ всичкитѣ други държави има законъ за пенсии, които се даватъ на чиновници, които остарѣятъ или се поболѣятъ. Тѣ не даватъ пенсии на всички граждани, но само на чиновниците. Но защо даватъ само на чиновниците? За това, че

нѣматъ никакви други срѣдства, той се занимава само съ една служба и други никакви доходи нѣма. За това азъ не разбирамъ, ако такъвъ единъ человекъ се разболѣе, какъ може да се хвърли на пѣтъ? Това не е человекѣщина.

Расолковъ: Мнозина отъ предговорившитѣ, като говориха за заплата на болни чиновници, имаха предъ видъ чиновници, които взиматъ голѣми плати, а не обръщатъ внимание къмъ онѣзи, които взиматъ много малки плати; защото тѣмъ не стига нито за храна, а камо ли да спестява. Още се каза, че когато е на пѣтъ единъ търговецъ, той може да се разболѣе сѣщо, както единъ чиновникъ безъ да се вземе предъ видъ, че чиновника е проведенъ за държавни работи на еди-кое мѣсто и той трѣба да трѣгне, каквото и да е времето. А търговеца, ако ще, пѣтува, ако не ще, той си остава у дома си; защото той пѣтува за свой интересъ. Да вземемъ, че единъ чиновникъ, който е проведенъ нѣкъдѣ, той се разболѣва и неколко мѣсеци лѣжи боленъ; трѣба ли да се остави да умрѣ, понеже отишълъ въ такова лошо време и понеже не е чакалъ друго по угодно време? Азъ мисля, че трѣба да се опредѣли единъ срокъ, по който чиновниците, ако бждѣтъ болни да си взиматъ заплата.

М-ръ Цанковъ: Менѣ ми се струва, че Нар. Събрание е съгласно да се опредѣли време, когато единъ чиновникъ се разболѣе, колко време правителството може да го чака и да му се плаща било 3 мѣсеци, било 6 мѣсеци или единъ мѣсець, само да се направи предложение за времето, а не да говоримъ върху предметъта.

Дюкмеджиевъ: Азъ виждамъ, че има нѣколко предложения. Азъ не съмъ противенъ да нѣма чиновникътъ никаква заплата въ времето на болѣстѣта и всички хора сѣ равни, и занаятчия, ако има занаятъ и пострада, защо нѣма предвидено и за него; напр. може да му изгори дукяна или може да му се случи друго нѣщо? Кой ще го обдържава презъ това време? Но може той да си има и капиталъ, а на чиновника всичкия капиталъ е едно перо. И понеже се казва, че чиновници съ по малко плата не можтъ да спестяватъ, за това предлагамъ три мѣсеци да имъ се дава половина заплата въ случай на болестъ.

М-р Цанковъ: Половина заплата не може да се каже, защото може само три дѣня да бжде боленъ така значи, че половината отъ заплата му да му се даде за три дѣня, това не е възможно. Но може да се каже: чиновникъ, ако е боленъ въ продължение отъ единъ мѣсець до три мѣсеци е чиновникъ, ако се продължи болѣстѣта повече, то той не бива вече чиновникъ.

Атанасъ Игнатовъ: Много ми е жално да се препираме за такова нѣщо тѣй дълго. Единъ чи-

новникъ като се поболѣе и ако лѣжи 3—4 или 5 мѣсеци боленъ, тогава нѣма нито смисълъ да бѣде чиновникъ. (Веселостъ.) Най голѣмъ срокъ е два мѣсеци, който Нар. Събрание може да одобри.

М-ръ Цанковъ: Менѣ се струва че два мѣсеци е малко, а три мѣсеци трѣба да се вземе. Защото приехме по-напредъ да имъ даваме единъ мѣсецъ отпускъ. Подиръ това го чакаме още единъ мѣсецъ и ако има причина може да му се продължи отпускътъ още за единъ мѣсецъ, така щото за три мѣсеци приехме по-напредъ. Струва ми се, че всичко три мѣсеци е най-праведно, а натакъ правителството има право да го изключи.

Предсѣдаелъ: Има 7 души записани. Желаетъ ли Нар. Събрание да се говори? (Гласове: исчерпано е!)

Д-ръ Антоновъ: (Чете своето предложение:) „Ако нѣкой чиновникъ заболѣе и болѣстѣта се продължи повече отъ 6 мѣсеци, то въ първитѣ три мѣсеци получава цѣла заплата, последнитѣ 3 половина, а слѣдъ този срокъ тя се прекратява.

А. Цановъ: Моего предложение гласи: да му се даде първий мѣсецъ цѣла заплата, вторий половина, а 3-й четвъртъ.

Предсѣд. Послѣ има едно предложение отъ г-на Министра на Вжтр. Дѣла, т. е. да се държи боленъ чиновникъ на служба до три мѣсеци, а послѣ да се отчисли.

П. Станчовъ: Има и мое предложение. Трѣба, или за всички предложения да се говори, или за никое. Това не е редовно отъ страна на бюрото.

Предсѣдателъ: Трѣба да знаемъ какво нѣщо е предложението. (П. Станчовъ: Какво е предложението?) Давамъ на вотирание най-напредъ предложението на г-на д-ра Антонова.

М-ръ Цанковъ: Но предложението до една частъ е прието отъ всичкитѣ, а послѣ се раздѣли предложението,

Д-ръ Антоновъ: Менѣ ми се вижда много несправедливо, ако единъ мѣсецъ лѣжи боленъ, а вторий мѣсецъ му свалитѣ заплата. Азъ мисля и за третъ мѣсецъ да му се даде пълна заплата. Слѣдъ три мѣсеци половина, слѣдъ 6 мѣсеци нищо.

Предсѣд. Съгласни ли сте съ предложението, както го предлага г-нъ Министръ?

Д-ръ Антоновъ: Тогава си оттеглямъ послѣдното.

Предсѣд. Тогава давамъ на гласоподаване както предлага г-нъ М-ръ т. е. за 3 мѣсеци. Приема ли Нар. Събрание да се плаща за боленъ чиновникъ за три мѣсеци пълна заплата? (Приема се). Който не приема да си дигне ржката. (Меншество). Желаетъ ли Нар. Събрание да се продължи? (Не желае). Тогава утрѣ на дневний редъ ще се продължи сѣщиятъ законопроектъ. Засѣданието се затваря.

(Конецъ въ 5 часа.)

Предсѣдателъ **Н. Сукнаровъ.**

Подпредсѣдатели: { **С. Стамболовъ**
Т. Пановъ.

Секретари: { **Ив. Даневъ.**
Хр. Баларевъ.
В. П. Золотовъ.
Хр. Бръснаровъ.
Р. Каролевъ.
Хр. Грънчаровъ.
Райчо Поповъ.
В. Радославовъ.

Управителъ на стенографическото бюро **А. Безеншекъ.**